

Kadına Yönelik Şiddet

Berkay Arıkan

1312020054

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

Ders Ödevi

RPD 2004 Kaynak Tarama ve Rapor Yazma

Yrd. Doç. Dr. Cem Özışık

İstanbul

İstanbul Kültür Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Mayıs, 2014

Özet

Günümüzde kadına yönelik şiddet neredeyse sıradanlaştı. İnsanlar, televizyonlarda izledikleri cinayet haberlerini pek ciddiye almamaya başladı. Aslında daha çok üzerinde durulması gerekirken daha da önemsizleşti. Bu makalemizde kadının neden bu kadar değersiz görüldüğü, ezikleştirildiği hakkında bir takım saptamalara yer verildi. Ekonomik nedenler, okuma yazma, şehirleşme, sosyal yapı, fırsat eşitliği gibi konular ile kadına uygulanan şiddet arasındaki bağlantı incelendi. Ülkemizde kadın cinayetlerinin bir hayli fazla olması, bu konuyla ilgili çok sayıda araştırmanın yapılmasını ve bu araştırmalardan çıkan sonuçlara göre uzman ekipler tarafından önleyici programlar oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, okuma yazma, şiddet, kadın, okuma yazma, şehirleşme

Abstract

Today, violence against women was almost commonplace. People see on television crime news began to take quite seriously. Should focus on the fact that even more was irrelevant. About this article why this woman is seen as worthless, ezikleştiril to determine, given that the team was about. Economic reasons, literacy, urbanization, social structure, deals with issues such as equality linkages between violence against women were examined. Murder is quite a lot of women in our country, many studies done on this subject and according to the results of this research by teams of experts necessitates the creation of prevention programs.

Keywords: Economy, literacy, violence, women's literacy, urbanization

Giriş

Subaşı N ve Akın A' ya göre; kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır. Kadına yönelik şiddet tüm kültürlerde yerleşmiş bir olgu olarak karşımıza çıkar. Brezilya'da yapılan bir çalışmaya göre; aile içinde yaşanan şiddetin %55'idiyusal, %38'i fiziksel şiddettir.(Kronbauer JF, Meneghel SN 2005) Çin'de yapılan bir çalışmada aile içi şiddet görülme sıklığı %22.6'dır (Wu J, Guo S, Qu C 2005). Hindistan'da yapılan bir çalışmada ise kadınların %24.0'ü evlilik süresince kocaları tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (Jain D, Sanon S, Sadowski L, Hunter W. 2004). Tüm bu araştırma sonuçları şiddetin çoğu kültürde oldukça yaygın olduğunu göstermektedir.Kadına yönelik şiddet kavramları içerisinde kadına uygulanan her türlü fiziksel, cinsel, ruhsal şiddet durumları girer. Çünkü kadın sadece fiziksel şiddete mağruz kalmamaktadır. Hakaretlere boyun eymekte, sesini çıkartamamaktadır.

Bu araştırma kadına uygulanan şiddetin giderek artmasından dolayı gerekli önlemlerin alınması için çok önemlidir. Amacı, kadınlarımızın bu kadar ezilmesini önlemek, onlara daha özgür bir dünya nasıl yaratabiliriz ? düşüncesi. Kurtuluş Savaşı'nda ellerinde cepheye mermi taşıyan o kahraman Türk Kadını neden günümüzde bu şiddete mağruz kalıyor, neden kadınların değeri azalıyor ? Bu önleyici çalışmalar toplumun geneline hitap etmeli, halk bilinçlendirilmelidir. Kırsal kesim ile şehir arasındaki 'kadına bakış açısı' araştırılmalıdır. Sebep sadece eğitimsizlik midir ?

Yöntem

Bu makele yazılırken internet veri tabanı kullanılmıştır. Arama yapılırken kullanılan anahtar kelimeler ise; kadın, şiddet, kırsal kesim, kadınların okuma yazma oranı gibi sözcükler oldu. Bu araştırma sonucunda ulaşılan makaleler, tam metin olarak karşımıza çıktı. Makaleler tek tek incelenerek bir anafikir elde edildi. Her makaleden bir parça alındı ve bu parçalar bir bütün olarak toplanarak görüşünüze sunuldu.

Araştırma Soruları

- 1) Kadına yönelik şiddet türleri nelerdir ?
- 2) Şiddet gören kadınlar ne gibi yollara başvurur ?
- 3) Kadınların eğitim durumu şiddet görmesinde etkili midir ?
- 4) Kadına yönelik şiddetin nedenleri nelerdir ?
- 5) Kadınlar dayacağı hak eder mi ?
- 6) Kadınlar neden şiddete göz yumar ?

✓ **Kadına yönelik şiddet türleri**

Coker AL, Smith PH, McKeown RE, King MJ'ye göre;

Duygusal (Psikolojik) Şiddet: Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal gereksinimlerin; zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal şiddete ilişkin bazı davranışlar; sevgi, efkat, ilgi, onay, destek gibi duygu ve duygusal ihtiyaçların gözardı edilmesi, küçümsenmesi, dine, ırka, dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması, kadının maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlanmasına yönelik olarak arkada ve aile bireylerinin sürekli aşağılanması, görüşmenin denetlenmesi ve engellenmesi, evden kovulma veya evden ayrılmakla tehdit edilmesi şeklinde sıralanabilir.

Sözel Şiddet: Sözel şiddet, söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel şiddete ilişkin davranışlardan en belirginini, kişinin değer verdiği konulara yönelik güven sarsmak ve kadını yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kadını küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir ekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.

Watts C, Zimmerman C.'ye göre;

Ekonomik Şiddet: Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar; kadının çalışmasına, düzenli bir iş tutmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay

çıkarmak çalışmasını reddedip kadının gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır.

Cinsel Şiddet: Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Cinsel şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar; kadına cinsel bir nesne gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, açıkça başka kadınlara ilgi göstermek ve kadını aldatmak, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak ve fuhuşa zorlamak gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır.

Subaşı N, Akın A. ve Meit SS, Fitzpatrick KM, Selby JB'ye göre;

Fiziksel Şiddet: Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Aile içinde yetişkinlerin birbirlerine uyguladıkları, en yaygın yaşanan ve tanımlanan şiddet türüdür. Fiziksel şiddete genellikle kadınların maruz kaldığı istatistiksel kanıtlarla gösterilmektedir. Fiziksel şiddet; itmek, tokat atmak, ısırma, boğmaya çalışmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak gibi fiziksel gücün kullanıldığı durumları kapsamaktadır. Lenore Walker'a göre eşler arasındaki şiddet bir döngü içerisinde gerçekleşmektedir. Şiddet döngüsünde genelde eşler arasında sürekli bulunan bir gerilimin giderek artması ve şiddetin tetikleyicisi adı verilen erkeğin sözünü tutmama, yemeğin vaktinde hazır olmaması, ev ve çocuklarla yeterince ilgilenmeme, kocaya kız arkadaşları ve para ile ilgili sorular sorma, kocanın izni olmadan bir yere gitme, erkeğin cinsel isteklerini reddetme, kadının sadakatine duyulan güvensizlik gibi nedenlerle yaşanan bir artmış gerilim, suçlama ve tartışma süreci arkasından dayak aşaması gelir.

Bu dönemde cinsel istismar ile sözel tehdit ve istismar da söz konusudur. Patlama sürecinin ardından balayı dönemi adı verilen sakin dönem gelir. Bu dönemin suresi gittikçe

kısalma eğilimindedir. Erkeğin şiddeti inkar etmesi, içkili olmasına bağlaması olasıdır. Erkek bu dönemde üzgün olduğunu belirtir ve bir daha asla tekrarlanmayacağına dair sözler verir.

✓ **Şiddet gören kadınların başvurdukları yöntemler**

Erdoğan, S., Aktaş, A., Onat Bayram, G. (2009)'ye göre;

Yüzleşme: Kadınların tümü (15 kadın) şiddete maruz kalma nedenlerini ortaya koymak ve durumu düzeltmek için şiddet gösteren kişi ile karşılıklı görüşmeler yaptıklarını ifade etti. Örneğin Begonya'nın konuşması diğer katılımcıların da benzer ifadelerini şöyle özetliyordu; "Çok oturup konuştum, çok, hani, yani. Benden yapmamı istemediğin bir şey varsa söyle, yapmayayım, neyimi beğenmiyorsun derdim." şiddeti azaltmak ya da ortadan kaldırmak için eşlerinin istekleri doğrultusunda kendilerini değiştirmeyi deneyen kadınlar da şiddeti önleyememişti. "Eksiğim ne diyordum, hiçbir şey yok diyordu. Benim türban takmamı istedi, ben de yaptım. Onun onayı olmadan dışarı bile çıkmıyordum, sadece evliliğim sürsün diye çok şey yaptım. Çocuğu bile evlilik sürsün diye yaptım, ama olmadı" (Açelya). "Namussuzluk da yapmadım. Dışarı da çıkmıyorum. Evdeyim 24 saat evdeyim zaten". (Kardelen)

Uzaklaşma/Kaçınma: Şiddet mağduru kadınların 8'i, şiddet gördükleri ortamdan birçok kez uzaklaştıklarını ifade etti. Kaçış yeri olarak, genelde ailelerini, komşularını ya da başka şehirlerde yaşayan tanıdıklarını tercih etmişlerdi, ancak karşılaştıkları sorunlar yeni bir hayata başlamak için birçok güçlüğü de beraberinde getirmişti. Örneğin; "Evden kaçıp Kütahya'ya gittim. İlk defa kendi başıma hayat kurmaya çalışıyordum, çok ağır geldi bana. Başaramayacağımı düşündüm. O sırada eşim buldu beni, eve götürdü, zorla" (Açelya).

Destek Arama: Problemin çözümüne yönelik sosyal (bilgi, ekonomik, yasal) ve profesyonel destek arama çabalarını içerir. Bu kapsamda kadınların hemen hepsi ekonomik ve duygusal desteği ailelerinden aradıklarını, ancak aşağıdaki ifadelerinde de görüldüğü gibi sığınma evine gelene kadar destek görmediklerini belirtmişlerdir. "Aile büyüklerine derdimi

anlattım. Hepsi habire sabret, sabret geçecek, kadınsın çekecen diyolardı, başka bişi demiyolardı. Onun ailesi mi ? hı hı...istemiyolardı. Annem dedi kadınsın ben de babandan şiddet görüyorum ben de babandan dayak yiyorum dedi, otur oturduğun yerde yoksa sana hakkımı helal etmem dedi bana”(Papatya).

✓ **Kadınların eğitim durumunun şiddete etkisi**

Günay Y, Sözen Ş, Yavuz F'nin araştırma verilerine göre; 1996 yılında İstanbul'da yaptıkları bir anket çalışmasında, şiddete maruz kalmış ve ankete katılan kadınların %76.7'si ilköğretim ve altı, %23.3'ü lise ve üstü eğitim düzeyinde bulunmuş olup; çalışmamızda, bir önceki çalışma üzerinden geçen zaman da dikkate alındığında, benzer bir dağılım ile, olguların %69.81'i ilköğretim ve altı, %30.19'ü lise ve üstü eğitim düzeyinde eğitim gördükleri belirlenmiştir.

Düşük eğitim ve düşük gelir durumundaki kadınların fiziksel şiddeti 2.6 kat daha fazla yaşadıkları görülmüştür.(Ergin, Bayram, Alper ve ark.,2005). Kurçer ve ark (1999), kadınların öğrenim durumlarına baktığımızda;'kadın şiddeti hak eder' sözünü en fazla okur-yazar ve okur-yazar olmayan kadınlar doğru bulurken (%54.8), ilkokul ve ortaokul mezunu kadınların %32'si, lise ve üzeri eğitim almış kadınların %17.6'sı doğru bulmuştur.

✓ **Kadına yönelik şiddetin nedenleri**

Doç. Dr. M. Sunay YAVUZ' a göre; Aile içi şiddetin yüzyıllardır değişmeyen mağdurlarından olan kadınların bu şiddeti kabullenmesi ve erkeğin sosyal statüsü nedeniyle sesini çıkarmaması ve hatta kendini suçlu hissetmesi, kadına yönelik şiddetin bir kısır döngüye dönüşmesinin en büyük nedenini oluşturmaktadır. Erdoğan, S., Aktaş, A., Onat Bayram, G. 'nin 2009 yılındaki çalışmasında kadın sığınma evlerindeki kadınların nasıl ve neden şiddete mağruz kaldıklarını ortaya koyuyor. Genellikle şiddet uygulayanın kişilik yapısına ve psikolojik problemlerine bağlanıyordu.

“Mesela sabahları kalkardı, çok sinirli olurdu, her sabah bir yürek kabartısıyla uyanırdım, yeter ki beni bugün dövmesin derdim, böyle her şeyi mükemmel hazırlardım ama ufacık bir şey bulurdu, bir sebep bulurdu. Mesela pantolonunu ütülerdim, çift dikiş gitmiş pantolonu. Yani o sebepten beni döverdi. Ben 2-3 saat dayak yedim. Öyle böyle de değil. Yani kafamı duvarlara vururdu, saçlarımı çekerdi, vücudumu ısırırdı, işte tekmeler atardı” (Begonya)

İlk evliliğini 14 yaşında yapan ve iki kez evlenen Kardelen’in öyküsü cinsel ve fiziksel şiddetin sıklığı ile ilgili çarpıcı bir örnektir. “ Benden 11 yaş büyük, belediyede çöpçülük yapıyordu. Üç sene evli kaldım, önce imam sonra resmi nikah kıydı. Cinsel problemleri vardı evlilik yapamadık, dövüyordu (çok kısık sesle ve utanarak)...zorla ayrıldık. Bir sene sonra 2. evlilik yaptım 6 senedir evliyim, bir çocuğum var. Eşim ayakkabıcı, kumarbaz, halasının kızını seviyormuş, hala unutamamış, aklına geldikçe beni dövüyordu, 24 saat yani, oturuyorum kalkıyorum dayak yiyordum”.

16 yaşında iken kendinden 20 yaş büyük biriyle başlık parası karşılığında Evlendirilmiş ve 20 yıldır evli olan Nergis’in öyküsü fiziksel şiddetin büyüklüğünü açıklıyordu. “Adet gördüm diye evlendirdiler. Hep boyuna şiddet kullandı bana. Evlendim beriöyle, sevmedi beni, sevdiğini alamamış. Öcünü benden aldı hep boyuna. Kulağım işitmiyor, kolumu filan tersine tuttu kolum falan kırılıyordu. Şimdi nasıl desem gece hiç uyumazdı. Geceleri hiç uyku yok hiç (ses tonunu yükseltiyor), gündüz hiç uyku yok. O saate onun bir şeyi var onun böyle bıçak olsun şey olsun kesmeye gelirdi beni. Kaçabilirsen kaç. Kaçamazsan yandın gari, gözleri var, allah korusun, o gözleri dışarı çıkacak ne biçim fena. Gece gündüz sahurda olsa beni dövüyo. Hiç tedaviye gitmedi. Kalkamadım her taraflarım kemiklerim kemiklerim yara içindeydi. Şimdi giderdim ben inek sağardım. ineğin altında yumruklardı beni. Nasıl yumruklardı bir görsen. Allahım kimseyi öyle yapmasın”

Babası öldükten sonra annesi tarafından küçük yaşta yuvaya verilen, 19 yaşındaki Yasemin’in öyküsü ise şiddet ilişkisinin uzunluğunu açıklayan çarpıcı bir örnektir. “Yuvadaki

bakıcı annelerden çok dayak yedim, çok sıcak su ile yıkadılar beni, meyva bıçakları ile korkuttular, halı fırçası ile dövdüler. Öz annem zaman zaman yuvadan alıyordu. O da beni çok dövdü. Bi defa cinsel organımı kesmeye kalktı, 70 yaşındaki biri ile evlendirmek istedi, imam nikâhlı kocasından da dayak yedim”.

Meit SS, Fitzpatrick KM, Selby JB’ye göre Yoksulluk, kötü sosyo-ekonomik durum, düşük gelir düzeyi, erkeğin alkol-madde bağımlılığı olması, ruhsal hastalık varlığı ve çocukken şiddete maruz kalmış olmaları da şiddet riskini arttıran durumlardır. Eşler arası zayıf iletişim kadına yönelik şiddet etiolojisinde neredeyse her zaman vardır. Kadına yönelik şiddetin nedenlerini 3 ana başlık altında toplayacak olursak; Bilgel N, Orhan H. ‘nın belirttikleri gibi,

1. Biyolojik nedenler: Biyolojik nedenler arasında, erkeklik hormonlarının etkisi, şizofreni gibi bazı akıl hastalıkları ile anti-sosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılabilir.
2. Psikolojik nedenler: Şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde bunu uygulamaz. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başlar, işte o zaman şiddet eğilimleri kendini gösterir. Şiddeti uygulayan kişiler, uyguladıkları bu şiddet karşısında elde edecekleri kazancın, şiddetin maliyetinden daha fazla olduğunu düşünürlerse, şiddeti uygulamaya devam ederler.
3. Sosyal nedenler: Şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise, şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesidir. Şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak görülmesi, yoksulluk, hayat karşısında şanssız olmak, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyoekonomik baskı unsurları da sosyal nedenler arasındadır.

ÇYDD başkanı, kadının şiddet görme nedenini erkeğin yetersizlik duygusunda arayarak “herhalde, erkekler kendilerine yetmedikleri için şiddeti tahakküm aracı olarak

kullanıyorlar” demiştir. Gerçekten de, Türkiye’deki kadın sığınaklarında aile içi şiddete uğrama nedeniyle kalan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmanın bulgularına göre, kadınların % 69,6’sı erkeklerin şiddete başvurma nedeninin “erkeğin kadını aşağı görmesi” olduğunu belirtmişlerdir (Yıldırım, 1998:117-118). Diğer bir ifadeyle, araştırmaya katılan kadınların büyük çoğunluğu kadını boyun eğen, edilgen ikinci cins konumuna iten, erkeği ise tahakküm eden, reis, yöneten, baskın, egemen şeklinde üstün konuma yerleştiren geleneksel değerlerin etkisiyle erkeğin kadına şiddet uyguladığını düşünmektedirler. Kadınların içinde buldukları sosyal çevrede erkeğin hükmedici, kadının ise itaat edici olduğu/olması gerektiği yönündeki kabul, şiddeti besleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kadın ve Çocuk Dostları Derneği başkanı, geniş aile yapısının şiddeti arttıran rolü olduğunu iddia ederek “şiddete uğramış olan kayınvalideler, gelinlerinin de şiddete uğramalarını istiyorlar. Adeta, intikam alıyorlar” demek suretiyle konunun sosyal psikolojik yönüne dikkat çekmiştir.

Türk Anneler Derneği başkanı, şiddetin ekonomik faktörlerle ilişkisi üzerinde durarak bu düşüncesini “bence neden, ekonomik. Parasız erkek, her şeyden önce tepkisini karısına gösterir... bence en önemli neden, parasızlık. En azından varoşlarda hüküm süren, bu!” şeklinde ifade etmiştir. Gerçekten de, ekonomik sebeplerle şiddet arasında yüksek düzeyde anlamlılık olduğunu gösteren bir araştırmada (Altınay ve Arat, 2008:84-85), gelir düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadın oranının düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, kadınların aileye kocalarından daha çok gelir getirmesinin, fiziksel şiddet riskini en az iki misli artırmakta olduğu da aynı araştırmanın bulgularından biridir. Gelirle ilgili görünen bu durumun aslında statü farkıyla ilgili olduğu ve kadının erkeğe göre daha yüksek statüde çalışmasının, dolayısıyla, daha fazla gelir getirmesinin, “eve ekmek getiren” geleneksel erkek rolü anlayışına ters düştüğü ve şiddete yol açtığı açıktır.

Kendisiyle görüşme yapılan diğer dernek başkanlarından AGÜYAD başkanı da, çoğu dernek başkanı gibi, şiddetin nedenlerini erkeklerin algı dünyasında aramış ve düşüncelerini “erkekler kendilerini güç olarak görüyorlar. Aslında dinimiz, kadını korur; ama, erkekler bunu ciddiye almaz. Kadın, pısrıklaştırılıyor. Kadın konuşmaz, kadın okumaz! Hatta, „bilen kadın“ erkekler tarafından çok tercih edilmez bile!” şeklinde ifade etmiştir.

✓ **Toplumun kadının dövülmesine bakışı**

LİSREL 8.30 programı kullanarak “namusu kirlenmiş bir kadın ailenin şerefi nin korunması adına öldürülmelidir” ve “namus cinayetlerinin toplumsal bir terbiye aracı olarak işlevsel olabileceğini düşünüyorum” ile “toplumsal düzenin korunması için toplumsal kurallara uymayan kadınların cezalandırılması gerektiğine inanıyorum” ve “toplumsal kurallara aykırı davranan kadınların toplum veya ailesi tarafından cezalandırılmasını haklı buluyorum”. Gibi modifikasyonlar sonucunda elde edilen uyum indeks değerlerinin model için destek sağladığını ortaya koymuştur. Kadınlarla ilgili diğer çarpıcı bir araştırma sonucu ise (TNSA, 2003), Türkiye’ de 15-49 yaş grubundaki kadınların %39’ unun, yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi ve cinsel münasebette bulunmayı reddetmesi gibi nedenleri kocasının kendisini dövmesi için haklı görmesidir. Kayır (1998), çalışmasında şiddet gören kadınların büyük çoğunluğunun (%77.5), eşlerinin şiddet uyguladıktan sonra değişeceğine söz verdiğini ve % 86’sının kocalarının kendilerini affettirmeye çalıştıklarını belirtmiştir.

Türk Anneler Derneği başkanı da, “dayağa her zaman karşıyım. İnsanlar konuşarak anlaşacak; dayak çözüm değildir!” diyerek dayağın, -daha doğrusu- şiddetin hiçbir durumda hak edilmiş olamayacağını savunmuştur. Başkanın bu tavrını teyit eden bir diğer ifadeye, “dayak, terbiye etmenin aracı olabilir mi?” sorusuna verdiği cevapta rastlanmıştır. Bu soruya “yok, olmaz!..olur mu yaa?! Çocuklarımızı aşağılayarak değil, yücelterek yetiştirmeliyiz.

Dayakla çocuk, arsız olur ancak” şeklinde cevap vererek şiddetin eğitimin aracı olarak da kullanılmayacağını belirtmiştir.

ÇYDD başkanı çok net bir tavırla “asla! Sirkteki hayvanlar bile şeker verilerek eğitiliyorlar!” diyerek şiddetin hiçbir durumda meşru görülemeyeceğini ifade etmiştir. Aynı kişi, “sizce, dayak terbiye etmenin, eğitimin bir aracı olabilir mi?” sorusuna da aynı cevabı vererek “ben bir fiske yemedim; çocuklarıma da hiç uygulamadım” demiştir. Bu cevabın, şiddetin sosyalleşme sürecinde öğrenilen bir iletişim biçimi olduğu, diğer bir ifadeyle, şiddet gören kişinin şiddet uygulama potansiyeline sahip bireyler olarak sosyalleştiği, tersi durumda ise, şiddetin hiçbir şekilde onaylanmadığı çerçevesinde değerlendirilmesi mümkündür.

Şiddetin meşrulaştırılması konusunda düşündürücü bir cevap Asalet Hanımlar Derneği başkanından gelmiştir. Bu hanım, “erkeğin sevmediği şey, kadının kendisine karşılık vermesidir. Belki de kadın, kocasına karşı çok konuşmuştur...o zaman, erkek dövebilir. Kadının eşine tepki vermemesi lâzım!” şeklindeki ifadeleri ile, erkek üstünlüğünü mantıksallaştırma yoluyla savunmuştur. Aslında bu “mantıksallaştırma, erkeğin kadını kontrol altına almak amacıyla oluşturduğu kültürel ve dinsel yapıların iyice içine işlemiş” (Marshall, 1997:96) olması nedeniyle, sosyalleşme sürecinde kadınların çoğu tarafından da öğrenilmiş davranışlar olarak içselleştirilmektedir. Sonuçta kadın, erkeğin kadına uyguladığı şiddeti “erkekçe düşünce” biçiminin ürünü olarak kabul etmekte, dahası savunmaktadır. Kendisiyle görüşme yapılan dernek başkanı, “kadın kocasını aldattığında dayağı hak edebiliyor” diyerek fiziki şiddetle ahlâk anlayışı arasında bir ilişki kurmuş ve ahlâksız davranışın şiddeti meşrulaştırdığı yönündeki bir düşünceyi dile getirmiştir. Bu noktada araştırmacının “koca, karısını aldatırsa ne olacak?” sorusu cevapsız kalmıştır.

AGÜYAD başkanı, “kadının dayağı hak etmiş olabileceği durumlardan söz edilebilir mi?” sorusuna Asalet Hanımlar Derneği başkanıyla aynı yönde ve daha keskin bir ifadeyle cevap vermiştir: “Kaşınma olayı var burada, aslında. Kadın, anlayışlı olmayabilir. Erkek eve

yorgun, sinirli gelir. Kadın bunu anlayamaz ve kaşır. Kadın duygusal olduğu için, ilgi bekliyor. Teorik olarak şiddeti hak etmez; ama, bazen kadınlar „gel, beni döv“ diyor...(gülerek) galiba, ben şiddete eğilimliyim. Kardeşime karşı öyleyim. Bir, iki, anlamadı...kolunu büktüğüm zaman anlıyor. Bazen, bilgisayarın başından kalkmıyor, klavyeyi çekip atıyorum.” Aynı başkan, dayanın bir terbiye aracı olup olamayacağı yönündeki soruya “Önce kelimelerle, tavırlarla uyarmalı; dayak en son çare!” diyerek son çare de olsa, şiddeti eğitimin bir aracı olarak gördüğünü ifade etmiştir. Kurçer ve arkadaşları (1999), Çocukluğundan itibaren şiddet gördüğünü belirten kadınların %27.8’i (42kişi), şiddet uygulayan kişi/kişilerin haklı olduklarını düşünmektedir. İzmir’de yapılan bir çalışmada, kadınların %8.12’si “bazı durumlarda kadın şiddeti hak eder” yanıtını vermişlerdir. Kurçer ve arkadaşlarının çalışmasında ise kadınların %22.0’si eşlerinin kendilerini dövmelerini haklı gördüğünü belirtmiştir . Alper ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da kadınların %43.8’i kendilerine şiddet uygulayan kişiyi haklı görmüşlerdir . Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere; kadınlarda şiddeti olağan karşılama ve şiddet karşısında boyun eğme davranışı ve eğilimi hiç de az sayılmaz.

✓ **Kadınların şiddete göz yumması**

Sözen MŞ, Elmas İ, Sözen A, Fincancı ŞK. ‘ye göre ; 4 kadının ilk müracaat ettiği sağlık kurumlarında, maruz kaldığı travmaları düşme (3 olgu), kapıya çarpma (1 olgu) gibi diğer nedenlerle ifade ettikleri ve ilerleyen dönemde şikayetçi olarak Anabilim Dalımız Polikliniği’ne gönderildikleri saptandı. Muayeneler sırasında sorulmadığı ya da cesaretlendirilmediği takdirde sessiz kalmayı tercih ettiğini, kadının hastanelerde ve yasal işlemler sırasında yaşadığı zorluklar ve toplumsal baskıların çoğu kez caydırıcı olduğunu, cinsel amaçlı suçların büyük çoğunluğunun ise, toplum baskısı ve ahlaki değerler sebebiyle adli makamlara yansımadığını vurgulamışlardır. Çalışmamızda aile içi şiddete maruz kalmış 4 kadının ilk müracaat ettiği sağlık kurumlarında, maruz kaldığı travmaları düşme ve kapıya

çarpma gibi nedenlere bağlamaları bu düşünceyi desteklemektedir. Yanikkerem ve Saruhan (2005), çalışmasında kadınların şiddet ortamında yaşamaya devam etme nedenleri arasında % 89 oranı ile en büyük payın“çocukları için endişelenme” olduğunu bildirmiştir. Kadınların ifadelerinden de anlaşılacağı gibi, mağdurlar sığınma evinde yaşamadan önce şiddeti kontrol altına almak için çeşitli baş etme yöntemleri kullanmışlardır. Ancak kaynakların da işaret ettiği gibi (Folkman ve Moskowitz, 2004; Waldrop, ve Resick, 2004), çevresel ve sosyal destek, maddi kaynak ve aşırı tehdit faktörlerinin sınırlayıcı etkisi ile şiddete mağduriyetleri devam etmişti. Geleneksel toplumlarda şiddet gören birçok evli kadın eşinden kurtulmak konusunda güçlü bir istek taşıdığı halde, ekonomik ve sosyokültürel etkiler nedeniyle şiddet görmeye devam etmektedir (Choi ve Harwood 2004; İçli, 1994). Çalışma grubunda, yoğun şiddet gören kadınların hemen hepsi aktif baş etme yöntemi kapsamında ilk çare olarak aile desteğini aramıştır. Ekonomik gücü olmayan, eğitimi yetersiz, iş bulma ve sürdürme fırsatı düşük pek çok kadın gibi, eşinden/evinden uzaklaşarak, yakınlarına sığınmıştır. Ancak Okutan ve Erbaydar'ın (2007) çalışmasında da görüldüğü gibi, ailelerinin evlilik ve aile kurumuna yükledikleri değer ve eşlerinin tehditleri nedeniyle kadınlar yeniden şiddet ortamına geri dönmek zorunda kalmış ya da tekrar evlenmeye mecbur bırakılmıştır. Kurçer ve arkadaşları (1999), kadınların yarısından fazlası (%53.6) aile içinde şiddet gören bir kadının evliliğini sürdürmemesi gerektiğini belirtirken yarıya yakını ise (%46.4) her şeye rağmen evliliği sürdürmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun nedenlerini ise; çocukları için (%45.5), kaderi olduğu için (%33.3), toplumun bakış açısı hoş olmayacağı için (%12.2) ve kadının ekonomik özgürlüğünün olmaması biçiminde sıralamışlardır.

Sonuç ve Öneriler

Kadınlar, kadınlarımız.. Nereden nereye ? Geçmişten günümüze ne oldu da kadınıma yönelik saygı azaldı ? Geçmişteki savaşlarımızda cephenin en önlerinde olan kadınlarımız, o azimli-savaşçı-cefekar kadınlarımız, bir an olsun hiç düşünmeden oğlunu vatan uğruna öleceğini bile bile askere gönderen analarımız. Analarımız de mi ? Kadına uygulanan şiddet yani analarımıza uygulanan şiddet. Dinimizde de : “ Cennet anaların ayakları altındadır.” Sözü ile ne güzelde belirtilmiş aslında yapılan yanlışın büyüklüğü. Bu tarz yaklaşım yapmaktaki amaç hepimiz analarımızın kutsal olduğunu, çok değerli olduklarını bilmemiz. Belki yapılan yanlıştan bu bilinçle dönebiliriz. Kadınlarımızın mağdur olduğunu biliyorsak, onlarla ilgilenmeli onları anlamaya çalışmalıyız. Aile içi meseledir, karışmayalım dersek, 2 gün sonra evin önünde bir cenaze arabası ile karşı karşıya kalabiliriz. Şiddet gören kadınlarımız, günlük hayatta da pek görünemiyorlar. Tek görevleri kocası için yaşamak, çocuk bakmak. Yani bir nevi özgürlüğü elinden alınmış bir insan. Bunun böyle olmaması için herkesin elinden geleni yapması lazım. Bu kadınlarımızın günlük hayata tekrar kazanımını sağlayacak projeler üretilmesi lazım. Kadınlarımızın aslında şiddet görmesindeki en büyük neden eğitim ve bunun neticesinde ekonomik durumları. Kadınlarımız ilkokuldan sonra okumuyor. Bunun neticesinde bazı şeyler uzak yani cahil kalıyorlar. Bunu bir şekilde atlattırlar, sonradan bilinçlenip kurslara falan giderler desek de bu öyle olmuyor. Kadının kendi ekonomik özgürlüğü elinde olmuyor ki. Her sabah kocasının eline bakıyor. Biraz para bıraksa da pazara gitsem gibi. Kocası da vermeyince kadının anlık tepkisi hemen dayak geliyor, ardından. Kadın bir şey de diyemiyor, kocasına bağlı çünkü. Bunun ile bağlantılı toplumumuz tarafından benimsenmiş güzel söz var. “Kızlar kesinlikle meslek sahibi olmalı, erkekler bir yolunu bulur.” Sonuç olarak kadınlarımız, değerlilerimiz; onlara sahip çıkalım.

Kaynakça

- 1) Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Polikliniği'ne Başvuran Aile İçi Şiddete Mağruz Kalmış Kadın Olgularının Analizi Makalesi
- 2) Namusa ve Namus Adına Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeklerinin Öğrenci Örneklemiyle Geliştirilmesi makalesi
- 3) Sığınma Evinde Yaşayan Bir Grup Kadının Şiddet Deneyimleri ve Baş Etme Yaklaşımları: Niteliksel bir çalışma makalesi
- 4) Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım makalesi
- 5) Kadın Dernekleri Gözüyle Kadına Yönelik Şiddet makalesi
- 6) Kırsal Kesim Kökenli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri makalesi
- 7) Kadına Yönelik Şiddetin Sonlanmasında Erkek İşbirliği makalesi
- 8) Marshall, T., (1997). Hükmeden Erkek Boyun Eğen Kadın (çev.Gülden Şen), Altın Kitaplar Yay., İstanbul.
- 9) Yıldırım, A., (1998) Sıradan Şiddet, Boyut Yay., İstanbul.
- 10) Şen, M., (2008). "Kadına Şiddet Araştırmaları İçin Bir Yaklaşım Denemesi", Yerel Siyaset, Sayı:28, İstanbul,s.28-31.
- 11) T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları. Ankara, 1995.
- 12) Subaşı N, Akın A. Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları. www.huksam.hacettepe.edu.tr/yay.shtml - 12k - Ek Sonuç –

13) Kurçer ve ark (1999) Malatya’da Sosyoekonomik Düzeyleri Farklı İki Ayrı Bölgede Evli Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddet ve Etkileyen Faktörler. Sağlık ve Toplum, 9(3):34-37.

14) Çetin H. ve ark. (2005) Ankara Batıkent’te Aile İçi Şiddet Olayı. Temel Sağlık, 2(5):1-7.

15)Aile İçi Şiddet Araştırması

http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1910&Itemid=73 Erişim Tarihi: 24.11.2005

16) Mazza C. Young dads: the effects of a parenting program on urban African-American adolescent fathers. Adolescence 2002; 37:682-693.

17) Ergöçmen BA, Sunday Ü, Yiğit EK. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2009.

18) İbiloğlu AO. Aile içi şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2012; 4:204-222.

19) Polat, O., 2002. Şiddet. 01.Nisan 2006, <http://www.kriminoloji.com/siddet.htm>.

20) İçli, T.G., 1994. Aile içi Şiddet: Ankara- İstanbul ve İzmir Örneği. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 11 (1-2), 7-20.

21) Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü (HUNNE), 2004. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları 2003 (demografi ve sağlık araştırması). Ankara.